

Số: /KL-UBND

Hà Tĩnh, ngày tháng năm 2024

KẾT LUẬN THANH TRA
Công tác quản lý và tổ chức các hoạt động tại Di tích
Quốc gia Đền Chợ Củi, xã Xuân Hồng, huyện Nghi Xuân

Thực hiện Quyết định số 991/QĐ-UBND ngày 28/4/2023 của UBND tỉnh về việc thanh tra công tác quản lý và tổ chức các hoạt động tại Di tích Quốc gia Đền Chợ Củi, xã Xuân Hồng, huyện Nghi Xuân (sau đây gọi là Di tích Đền Chợ Củi); từ ngày 18/5/2023 đến ngày 31/7/2023, Đoàn thanh tra đã trực tiếp làm việc với các đơn vị, địa phương có liên quan⁽¹⁾ đồng thời xem xét các báo cáo, giải trình, hồ sơ, tài liệu liên quan đến nội dung thanh tra do các đơn vị, cá nhân cung cấp.

Xét Báo cáo số 02/BC-ĐTT ngày 31/12/2023 của Đoàn Thanh tra về kết quả thanh tra công tác quản lý và tổ chức các hoạt động tại Di tích Đền Chợ Củi; ý kiến của Thanh tra tỉnh tại Văn bản số 71/TT-ĐTT_m ngày 31/12/2023; Chủ tịch UBND tỉnh kết luận một số nội dung về công tác quản lý và tổ chức các hoạt động tại Di tích Quốc gia Đền Chợ Củi, xã Xuân Hồng, huyện Nghi Xuân như sau:

I. KHÁI QUÁT CHUNG

Di tích Đền Chợ Củi được Bộ Văn hóa Thông tin (nay là Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch) xếp hạng di tích lịch sử kiến trúc nghệ thuật cấp Quốc gia tại Quyết định số 57/QĐ-VH ngày 18/01/1993. Theo hồ sơ xếp hạng di tích, Đền Chợ Củi là công trình kiến trúc độc đáo, cổ kính được khởi dựng từ thời nhà Lê Sơ, tọa lạc dưới chân núi Ngũ Mã bên bờ sông Lam thuộc xã Xuân Hồng, huyện Nghi Xuân, tỉnh Hà Tĩnh. Thời kỳ trước năm 2013, Đền Chợ Củi hoạt động theo tín ngưỡng tự phát của người dân, do UBND xã Xuân Hồng và một số hộ dân xung quanh khu vực Đền tự quản lý. Năm 2014, UBND tỉnh ban hành quyết định số 1177/QĐ-UBND ngày 28/4/2014 phê duyệt Đề án quản lý và tổ chức các hoạt động tại Di tích Đền Chợ Củi; theo đó, UBND huyện Nghi Xuân ban hành Quyết định số 1323/QĐ-UBND ngày 02/7/2014 thành lập Ban Quản lý di tích Đền Chợ Củi trực thuộc UBND huyện - là đơn vị sự nghiệp có thu, có con dấu và tài khoản riêng.

Năm 2023, trên cơ sở đề xuất của UBND huyện Nghi Xuân, UBND tỉnh có Quyết định số 836/QĐ-UBND ngày 11/4/2023 về việc thành lập Ban Quản lý dịch vụ công ích và các điểm du lịch huyện Nghi Xuân trên cơ sở tổ chức lại Ban Quản lý Khu du lịch Xuân Thành và các công trình công cộng với Ban Quản lý di tích

¹ Ban Quản lý Khu di tích (nay là Ban Quản lý dịch vụ công ích và các điểm du lịch huyện Nghi Xuân); UBND huyện Nghi Xuân; UBND xã Xuân Hồng; Đại diện gia đình thủ nhang (ông Nguyễn Sỹ Quý, Nguyễn Sỹ Hóa); Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch; Sở Tài nguyên và Môi trường; Cơ quan chuyên môn của Bộ Văn hóa, Thể thao, Du lịch (Cục di sản Văn Hóa, Thanh tra Bộ).

Đền Chợ Cũ. Ban Quản lý dịch vụ công ích và các điểm du lịch huyện Nghi Xuân là đơn vị sự nghiệp công lập tự đảm bảo về kinh phí, có tư cách pháp nhân, có trụ sở, con dấu và tài khoản riêng, trực thuộc UBND huyện Nghi Xuân quản lý.

II. KẾT QUẢ THANH TRA

1. Nguồn gốc, hình thức sở hữu của di tích

Căn cứ hồ sơ xếp hạng di tích kiến trúc nghệ thuật Đền Chợ Cũ (năm 1993) thể hiện Đền Chợ Cũ thờ Thánh Mẫu (tức Liễu Hạnh Công Chúa). Đền gồm các ban thờ Ngọc Hoàng, Thánh Mẫu, Ngũ vị Quan/Tôn ông, các Châu/Cô, các Hoàng/Cậu; phối thờ Đức thánh quan Hoàng Mười và Hưng Đạo Đại Vương. Theo tư liệu tại hồ sơ xếp hạng di tích thì Đền Chợ Cũ được lập từ thời Lê Sơ, đến thời Nguyễn được tôn tạo thêm và sau này được trùng tu lại như hiện nay. Năm 1974, Đền Chợ Cũ được Ty Văn hóa Hà Tĩnh liệt kê đưa vào chế độ bảo vệ Nhà nước; năm 1978 Bảo tàng tổng hợp Nghệ Tĩnh đưa vào phiếu kiểm kê di tích lịch sử văn hóa; năm 1990, UBND xã Xuân Hồng phối hợp với Bảo tàng tổng hợp Nghệ Tĩnh tu sửa, tôn tạo. Năm 1992, Bảo tàng Hà Tĩnh đã tiến hành lập hồ sơ khoa học xếp hạng di tích Quốc gia và được Bộ Văn hóa Thông tin ban hành Quyết định số 57/QĐ-VH ngày 18/01/1993 công nhận và xếp hạng Đền Chợ Cũ là di tích lịch sử - kiến trúc nghệ thuật Quốc gia. Năm 1995 và 1999, Chương trình mục tiêu Quốc gia về văn hóa đã đầu tư tôn tạo Di tích Đền Chợ Cũ khoản kinh phí 230 triệu đồng để tu sửa lợp lại 03 tòa điện, tôn tạo cổng tam quan, kè chắn bờ sông phía trước Đền.

Từ những tư liệu thu thập và xác minh của Đoàn thanh tra⁽²⁾ thể hiện Đền Chợ Cũ là di tích lịch sử - văn hoá được các cấp chính quyền quản lý, tôn tạo từ thời Phong kiến đến nay; đây là di tích văn hoá tâm linh thuộc sở hữu chung của cộng đồng dân cư không phải là nơi thờ tự riêng của hộ gia đình, cá nhân hay của một dòng họ nào.

2. Công tác quy hoạch, tổ chức thực hiện quy hoạch tại di tích

a) Việc quy hoạch và tổ chức thực hiện quy hoạch

Thực hiện Quyết định số 1706/2001/QĐ-BVHTT ngày 24/7/2001 của Bộ trưởng Bộ Văn hóa Thông tin phê duyệt quy hoạch tổng thể bảo tồn và phát huy giá trị di tích Lịch sử Văn hoá - Danh lam thắng cảnh, năm 2010 UBND tỉnh Hà Tĩnh đã phê duyệt Quy hoạch chi tiết Khu di tích Lịch sử - Văn hóa Quốc gia Đền Chợ Cũ (tỷ lệ 1/500) tại Quyết định số 3474/QĐ-UBND ngày 30/11/2010 với diện tích quy hoạch sử dụng đất là 8,44 ha tại xã Xuân Hồng, huyện Nghi Xuân; gồm các khu chức năng: (1) Khu vực bảo vệ I - là khu vực lõi của Di tích, chứa đựng các yếu tố gốc của khu di tích với diện tích gần 2.000m²; (2) Khu bảo vệ II - là khu vực bao quanh khu vực I có vai trò là vùng đệm bảo vệ và phát huy giá trị của khu di tích, với diện tích gần 3.500 m². Theo phương án quy hoạch, để bảo đảm chức năng bảo tồn các giá trị của khu di tích, ranh giới khu vực bảo vệ II được mở rộng với quy mô 2,94 ha bao gồm toàn bộ khu vực núi Ngũ Mã, khu vực Chợ Cũ kéo dài đến giáp sông Lam và Khu vực bảo vệ I; (3) Khu vực phát triển

² Hồ sơ xếp hạng di tích kiến trúc nghệ thuật Đền Chợ Cũ (năm 1993); tấm bia đá khắc chữ Hán hiện còn được lưu giữ tại Đền Chợ Cũ; biên bản làm việc với đại diện gia đình Thủ nhang.

dịch vụ hỗ trợ, quy mô là 0,40 ha; (4) Khu vực dân cư nằm trong phạm vi di tích; (5) Khu tái định cư.

b) Nhận xét về việc quy hoạch và tổ chức thực hiện quy hoạch

Tuy quy hoạch đã được UBND tỉnh phê duyệt, nhưng chính quyền địa phương chưa thực hiện việc cắm mốc và không ban hành quy định quản lý nên quy hoạch nêu trên vẫn chưa thực hiện trên thực tế. Hiện nay, Đền Chợ Củi chỉ sử dụng theo hiện trạng khuôn viên đã có trước khi quy hoạch, phần lớn các hạng mục công trình chưa được đầu tư xây dựng theo đúng quy hoạch đã duyệt; diện tích đất quy hoạch chưa được cắm mốc và chính quyền địa phương chưa ban hành các quy định quản lý quy hoạch dẫn đến xảy ra việc coi nới, vi phạm chỉ giới quy hoạch, chỉ giới giao thông...vv. Cá biệt phía mép bờ sông bên ngoài đường vào di tích (phía Bắc Đền) có 12 Ki ốt do các hộ gia đình tự ý xây dựng trái phép, hiện đang kinh doanh; các Ki ốt này nằm trên phần đất thuộc quyền quản lý của Nhà nước và vi phạm hành lang bảo vệ bờ sông Lam (nhiều ki ốt đóng cọc bê tông và đổ sà ra cả phần lòng sông Lam).

Theo số liệu khảo sát, thời gian gần đây lượng du khách đến với Đền Chợ Củi tăng mạnh, nên một số chỉ tiêu trong đồ án quy hoạch năm 2010 không còn đáp ứng đủ yêu cầu phục vụ như: bãi đỗ xe, khu dịch vụ,... dẫn đến tình trạng lộn xộn, tắc nghẽn giao thông, nguy cơ cháy nổ rất cao và ảnh hưởng đến an ninh xung quanh khu vực Đền.

3. Việc sử dụng đất trong vùng quy hoạch di tích, cấp GCNQSDĐ cho di tích (sở hữu cộng đồng dân cư) và một số hộ dân

a) Việc cấp Giấy CNQSD đất cho di tích

Từ trước khi quy hoạch đến năm 2022, chính quyền địa phương chưa làm thủ tục cấp giấy CNQSD đất; năm 2023, UBND xã Xuân Hồng và huyện Nghi Xuân mới tiến hành đo đạc, làm thủ tục cấp giấy CNQSD đất cho khu vực khuôn viên Đền. Ngày 09/3/2023, UBND huyện Nghi Xuân ban hành Quyết định số 1021/QĐ-UBND về việc công nhận và cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất, quyền sở hữu nhà ở và tài sản khác gắn liền với đất số DD572306 cho cộng đồng dân cư; chủ sử dụng đất là Khu di tích lịch sử văn hóa Quốc gia Đền Chợ Củi; thửa đất được cấp là thửa số 09, tờ bản đồ số 38, bản đồ địa chính đo đạc chính lý năm 2014, diện tích 1.737,8 m² (Đất TIN: 1.737,8 m²). Tài sản gắn liền với đất gồm ba tòa: Hạ điện, Chính điện và Thượng điện với các cung thờ Tam tòa Thánh Mẫu (mẫu tam phủ), Ngũ vị Tôn ông, cung Hoàng Mười, cung Châu Mười, cung Trần Triều (thờ Đức Thánh Trần) và một số công trình phụ trợ được cải tạo và xây dựng lại năm 2015.

Theo báo cáo của UBND huyện Nghi Xuân, thửa đất được cấp phù hợp với quy hoạch sử dụng đất theo Quyết định số 2552/QĐ-UBND ngày 14/12/2022 của UBND tỉnh. Kết quả làm việc với Sở Tài nguyên và Môi trường khẳng định: việc cấp Giấy CNQSD đất di tích cho chủ sử dụng đất là Khu di tích lịch sử - văn hóa Quốc gia Đền Chợ Củi là đúng quy định tại Điều 27 Nghị định số 43/2014/NĐ-CP của Chính phủ; thẩm quyền cấp Giấy CNQSD đất di tích (đất

tín ngưỡng) thuộc UBND huyện Nghi Xuân là đúng quy định tại Điều 59 Luật Đất đai 2013.

b) Việc cấp Giấy CNQSDĐ cho các hộ dân trong khu quy hoạch di tích

Khảo sát hiện trạng thực tế tại khu vực sát với khuôn viên Đền (phía Bắc) có 03 hộ dân sử dụng đất trước đây đã được UBND huyện Nghi Xuân cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất theo Nghị định số 64-CP ngày 27/9/1993 của Chính phủ, gồm: (1) hộ ông Nguyễn Tiến Hùng (sử dụng đất do Bố là ông Nguyễn Bá Nhân để lại); (2) hộ ông Nguyễn Sỹ Hóa (sử dụng đất cấp mang tên Bố là Nguyễn Sỹ Quýnh); (3) hộ ông Nguyễn Sỹ Quý, sử dụng đất cấp theo Nghị định số 64 và đã được UBND huyện Nghi Xuân thực hiện cấp đổi Giấy CNQSDĐ đất năm 2017.

4. Công tác tu bổ, tôn tạo di tích

Năm 2008, trước thực trạng di tích bị xuống cấp, theo đề nghị của UBND huyện Nghi Xuân và Sở Văn hoá Thông tin (nay là Sở VH TT&DL) UBND tỉnh đã đồng ý chủ trương lập quy hoạch tổng thể Khu di tích Quốc gia Đền Chợ Củi và giao Sở VH TT&DL cùng UBND huyện Nghi Xuân huy động các nguồn lực xã hội hóa để thực hiện. Ngày 28/02/2008, Bộ VH TT&DL đã có văn bản số 586/BVHTTDL-DSVH thỏa thuận dự án tu bổ, tôn tạo Đền Chợ Củi; ngày 02/7/2009, Cục Di sản Văn hóa đã có Văn bản số 513/DSVH-DT thỏa thuận thiết kế bản vẽ thi công tu bổ, tôn tạo Đền Chợ Củi. Tuy vậy, sau đó hồ sơ thiết kế bản vẽ thi công nêu trên không được triển khai xây dựng do chưa có sự thống nhất giữa chủ đầu tư với gia đình "Thủ nhang" tại Di tích.

Ngày 25/4/2014 Sở VH TT&DL có Công văn số 499/SVHTTDL-DSVH gửi Cục Di sản Văn hóa thuộc Bộ VH TT&DL xem xét, thẩm định về việc bổ sung tu bổ, tôn tạo một số chi tiết, hạng mục xuống cấp so với năm 2009. Ngày 07/8/2014, Bộ VH TT&DL đã có Văn bản số 2630/BVHTTDL-DSVH về thỏa thuận Hồ sơ thiết kế bản vẽ thi công công trình tu bổ, tôn tạo di tích Đền Chợ Củi. Trên cơ sở thỏa thuận này, gia đình "Thủ nhang" (ông Nguyễn Sỹ Quý) đã có tờ trình gửi Sở Xây dựng về việc xin thẩm tra thiết kế bản vẽ thi công tu bổ, tôn tạo di tích. Ngày 20/01/2015, Sở Xây dựng Hà Tĩnh có Văn bản số 20/SXD-QLHXD về kết quả thẩm tra thiết kế công trình tu bổ, tôn tạo Di tích Đền Chợ Củi đủ điều kiện để chủ đầu tư triển khai các bước tiếp theo. Căn cứ vào văn bản nêu trên và quy định tại Phần IV, Quyết định số 1177/QĐ-UBND ngày 28/4/2014 của UBND tỉnh⁽³⁾, gia đình "Thủ nhang" (ông Nguyễn Sỹ Quý) được giao thực hiện công tác sửa chữa, tu bổ, tôn tạo Di tích Đền Chợ Củi giai đoạn 2015 với kinh phí huy động từ nguồn công đức và nguồn xã hội hóa.

- Kết quả xác minh của Đoàn thanh tra về công tác thi công tu bổ, tôn tạo di tích; nghiệm thu thanh quyết toán và bàn giao công trình cho thấy:

+ Chủ đầu tư (gia đình Thủ nhang) chỉ cung cấp một số tài liệu như: Hợp

³ "...giao cho gia đình thủ nhang (ông Nguyễn Sỹ Quý và Nguyễn Sỹ Hóa) huy động nguồn kinh phí xã hội hóa, nguồn công đức để triển khai thực hiện trên cơ sở đồng ý của cơ quan quản lý các cấp...", "...sau khi dự án tu bổ, tôn tạo di tích hoàn thành, được các cấp nghiệm thu, gia đình thủ nhang (ông Nguyễn Sỹ Quý và Nguyễn Sỹ Hóa) phải bàn giao di tích cho Ban quản lý di tích để Ban quản lý thực hiện việc quản lý, khai thác và phát huy giá trị di tích theo đúng quy định hiện hành..."

đồng, thanh lý hợp đồng khảo sát, lập báo cáo Kinh tế kỹ thuật⁽⁴⁾; Tư vấn giám sát thi công⁽⁵⁾ và thi công công trình⁽⁶⁾; không cung cấp các văn bản liên quan của các cơ quan chức năng có thẩm quyền (Sở VH TT&DL, Sở Xây dựng, UBND huyện Nghi Xuân...); không có biên bản nghiệm thu, bàn giao và các hóa đơn, chứng từ liên quan đến việc thanh, quyết toán công trình.

+ Sở VH TT&DL, UBND huyện Nghi Xuân, UBND xã Xuân Hồng, Ban Quản lý di tích không lưu lập và cung cấp tài liệu gì liên quan đến việc xây dựng, tôn tạo, trùng tu di tích Đền Chợ Củi.

+ Sau khi hoàn thành việc tôn tạo, gia đình "Thủ nhang" và Ban Quản lý di tích không lập biên bản nghiệm thu, bàn giao di tích đưa vào sử dụng và quản lý, theo dõi trên hồ sơ, sổ sách kế toán của Ban Quản lý di tích theo quy định.

5. Công tác quản lý di tích tại Ban Quản lý di tích Đền Chợ Củi (nay thuộc Ban Quản lý dịch vụ công ích và các điểm du lịch huyện Nghi Xuân)

a) Việc thành lập Ban quản lý di tích

Năm 2001 UBND xã Xuân Hồng thành lập Ban Quản lý di tích Đền Chợ Củi; thành phần gồm có lãnh đạo UBND xã, một số phòng ban liên quan của huyện và Thủ từ⁽⁷⁾ là ông Nguyễn Sỹ Quýnh (bố của ông Nguyễn Sỹ Quý, Nguyễn Sỹ Hoá).

Năm 2011, để đảm bảo việc triển khai dự án tôn tạo, UBND huyện Nghi Xuân đã thành lập Ban Quản lý di tích Đền Chợ Củi tại Quyết định số 174/QĐ-UBND ngày 17/02/2011 (sau đó được thay thế bởi Quyết định số 2319/QĐ-UBND ngày 19/12/2011). Quá trình hoạt động thời gian này còn nhiều bất cập, tồn tại như: *“Ban Quản lý di tích không hoạt động thường xuyên, giao toàn bộ việc quản lý Đền hàng ngày cho Thủ nhang; Di tích chưa thực hiện quy hoạch tổng thể, đường vào Đền và bãi đỗ xe chật hẹp không đáp ứng đủ yêu cầu phục vụ cho Nhân dân; Thủ nhang tự ý bày đặt thêm một số đồ thờ do dân tiến cúng, lập thêm ban thờ ở sân Đền, làm thêm nhà khung sắt lợp bạt, đặt thêm nhiều bát hương không đúng quy định, đây là việc làm sai trái, sai lệch di tích lịch sử- văn hóa, vi phạm Điều 13 Luật Di sản văn hóa. Địa phương không biết được cụ thể, không quản lý được nguồn thu từ di tích (do Nhân dân cả nước công đức, tiến cúng, đặt tiền lễ, tiền giọt dầu tại Đền) và sử dụng nguồn kinh phí đó không rõ ràng, minh bạch. Công tác quản lý nhà nước đối với di tích và lễ hội chưa phát*

⁴ Hợp đồng số 01/2014/HĐKT-TVTK ngày 28/5/2014 giữa chủ đầu tư: Thủ nhang nhà đền Chợ Củi và Công ty Cổ phần tư vấn xây dựng công trình văn hóa; Biên bản nghiệm thu khối lượng hoàn thành số 01-NTTVTK lập ngày 26/02/2015, giá trị hợp đồng và thanh lý: 512.114.000 đồng.

⁵ Hợp đồng số 123/2015/HĐ-TVGS ngày 08/5/2015 giữa chủ đầu tư: Thủ nhang nhà đền Chợ Củi và Công ty Cổ phần tư vấn xây dựng Sông La; Biên bản nghiệm thu lập ngày 28/12/2015, giá trị hợp đồng và thanh lý: 240.736.000 đồng.

⁶ Hợp đồng số 01/HĐXD ngày 22/5/2015 giữa chủ đầu tư: Thủ nhang nhà đền Chợ Củi và Công ty Cổ phần xây dựng Số 10; Biên bản nghiệm thu lập ngày 20/11/2015, giá trị hợp đồng và thanh lý: 9.250.100.000 đồng.

⁷ Thủ từ là người chịu trách nhiệm trông coi và giữ việc đền hương ở các cơ sở thờ thần (đình, đền, miếu) trong các làng

huy rõ vai trò”⁽⁸⁾.

Năm 2014, UBND tỉnh có Quyết định số 1177/QĐ-UBND ngày 28/4/2014 phê duyệt Đề án quản lý và tổ chức các hoạt động tại Di tích Đền Chợ Củi. Theo đó, UBND huyện Nghi Xuân ban hành Quyết định số 1323/QĐ-UBND ngày 02/7/2014 thành lập Ban Quản lý di tích Đền Chợ Củi trực thuộc UBND huyện; theo quyết định này Ban Quản lý di tích là đơn vị sự nghiệp có thu, có con dấu và tài khoản riêng, cơ cấu tổ chức của Ban Quản lý di tích gồm có 01 Trưởng ban, 02 Phó Trưởng ban và các tổ: Tổ lễ nghi, Tổ viết tấu sớ, Tổ Hành chính - Tài vụ, Tổ quản lý bãi giữ xe, Tổ an ninh trật tự, Tổ vệ sinh môi trường.

b) Việc quản lý, sử dụng kinh phí tại Ban Quản lý Di tích

Ban Quản lý di tích Đền Chợ Củi có 03 nguồn thu chính, gồm: thu tiền từ dịch vụ gửi xe tại Bãi giữ xe; thu tiền công đức do gia đình "Thủ nhang" nộp; thu từ các nguồn thu khác.

Tổng số kinh phí Ban Quản lý di tích thu được từ năm 2014 đến 31/12/2022 là 19,099 tỷ đồng (trong đó: Tiền thu công đức do gia đình thủ nhang nộp: 17,9 tỷ đồng; Tiền thu từ dịch vụ giữ xe: 1,178 tỷ đồng; Thu khác: 21,6 triệu đồng).

Tổng số chi hoạt động từ năm 2014 đến 31/12/2022 là: 14,443 tỷ đồng. Số dư tiền gửi còn trong tài khoản đến ngày 31/12/2022 theo báo cáo của đơn vị và xác nhận của KBNN là 4.655.708.810 đồng.

c) Nhận xét về công tác tổ chức, quản lý và tài chính kế toán tại Ban Quản lý di tích Đền Chợ Củi

- Về công tác tổ chức, quản lý

Sau khi ban hành Quyết định số 1323/QĐ-UBND ngày 02/7/2014 thành lập Ban Quản lý di tích, UBND huyện Nghi Xuân không thực hiện việc gửi hồ sơ thành lập đơn vị sự nghiệp công lập đến cơ quan có thẩm quyền theo quy định⁽⁹⁾; từ năm 2014 đến năm 2023, UBND huyện Nghi Xuân không thống kê, báo cáo với cơ quan có thẩm quyền Ban Quản lý di tích Đền Chợ Củi là đơn vị sự nghiệp công lập trực thuộc UBND huyện.

Ban Quản lý di tích Đền Chợ Củi không thể hiện được vai trò quản lý, không thực hiện đúng chức năng nhiệm vụ như trong Đề án được UBND tỉnh phê duyệt, mô hình và công tác quản lý tại di tích còn nhiều bất cập. Trong quá trình hoạt động, Ban Quản lý di tích chưa quản lý được số lượng nhân sự tham gia các tổ tại di tích, cụ thể: tổ Nội tự gồm 05 người nhưng thực tế số người làm việc là 24 người; tổ Giữ xe gồm 05 người nhưng thực tế số người làm việc là 23 người. Việc phân công nhiệm vụ chưa kịp thời, Ban Quản lý được thành lập năm 2014, tuy vậy đến năm 2019 mới ban hành văn bản phân công nhiệm vụ cho các thành viên. Từ ngày 03/12/2019 đến ngày 19/12/2022, Ban Quản lý di tích Đền Chợ Củi có 03 Phó Trưởng ban, thừa 01 Phó Trưởng ban theo cơ cấu tổ chức

⁸ Kết luận của Đoàn thanh tra Bộ Văn hóa, Thể thao và du lịch thành lập theo Quyết định số 18/QĐ-TTr ngày 07/2/2012 của Chánh thanh tra Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch về việc thành lập Đoàn thanh tra công tác quản lý và tổ chức lễ hội năm 2012 tại tỉnh Hà Tĩnh.

⁹ Khoản 1 Điều 9 và điểm c khoản 1 Điều 11 Nghị định số 55/2012/NĐ-CP ngày 28/6/2012 của Chính phủ quy định về thành lập, tổ chức lại, giải thể đơn vị sự nghiệp công lập.

được quy định tại Điều 3 Quyết định số 1323/QĐ-UBND ngày 02/7/2014 của UBND huyện Nghi Xuân.

Ban Quản lý di tích không thực hiện đầy đủ việc ký hợp đồng lao động và các chế độ đối với người lao động⁽¹⁰⁾. Việc Ban Quản lý không biết và không quản lý toàn bộ lao động làm việc tại Đền, không thực hiện chi trả tiền công cho người lao động và các hoạt động tại di tích mà giao khoán cho gia đình "Thủ nhang" và Tổ giữ xe là không đúng quy định, dẫn đến BQL di tích thực tế chưa thực hiện đầy đủ chức năng, nhiệm vụ quản lý các nghiệp vụ kinh tế, tài chính phát sinh thuộc thẩm quyền, chưa tổng hợp báo cáo đầy đủ toàn bộ số tiền thu được từ khu di tích.

- Về công tác tài chính kế toán, quản lý các nguồn thu

Theo quyết định thành lập, Ban Quản lý di tích Đền Chợ Cũi trực thuộc UBND huyện Nghi Xuân là đơn vị sự nghiệp có thu, tự đảm bảo 100% kinh phí hoạt động, có con dấu và tài khoản riêng, chịu sự quản lý về hành chính của UBND huyện Nghi Xuân. Tuy vậy, trong quá trình hoạt động, đơn vị chưa thực hiện chế độ kế toán hành chính sự nghiệp theo quy định tại Thông tư số 107/2017/TT-BTC ngày 10/10/2017 của Bộ Tài chính, cụ thể: hằng năm, đơn vị chưa lập dự toán và báo cáo quyết toán tài chính trình UBND huyện phê duyệt; sổ sách và chứng từ kế toán chưa thực hiện đầy đủ theo quy định; nhiều khoản thu, chi chưa đầy đủ hồ sơ, chứng từ; sổ kế toán năm 2019 chưa hạch toán đầy đủ các khoản thu, chi; hằng năm chưa thực hiện kiểm kê quỹ tiền mặt cuối tháng, quý, năm; chưa thực hiện kiểm kê tài sản cuối năm; Kế toán chưa theo dõi được chi tiết số dư đầu kỳ (theo dõi chi tiết số dư tiền công đức, số dư tiền giữ xe...vv).

Đối với quy chế chi tiêu nội bộ: Ban Quản lý đã xây dựng quy chế chi tiêu nội bộ, tuy vậy chưa cập nhật kịp thời các văn bản nên một số văn bản sử dụng làm căn cứ để xây dựng quy chế đã hết hiệu lực⁽¹¹⁾. Một số nội dung quy định trong quy chế chi tiêu nội bộ chưa đúng đã được Tổ kiểm tra (theo quyết định số 279/QĐ-UBND) của huyện Nghi Xuân nêu ra, như: chi phụ cấp kiêm nhiệm 20% mức lương hiện hưởng⁽¹²⁾; chi khoán công tác phí năm 2018 sai quy định.

Đối với phí trông giữ phương tiện: Ban Quản lý chưa phối hợp tốt với chính quyền địa phương để tổ chức thực hiện thu phí trông giữ phương tiện của khách đến làm lễ ở Đền, có hiện tượng sử dụng vé ngoài và thu tiền vé sai quy định.

Đối với tiền công đức: việc Ban Quản lý không trực tiếp tham gia giám sát, kiểm kê nguồn thu công đức, không có quy chế phân cấp rõ ràng cụ thể về nguồn

¹⁰ Từ năm 2014 đến năm 2022, Ban Quản lý di tích không thực hiện việc ký hợp đồng lao động đối với các thành viên tổ Nội tự; từ năm 2014 đến năm 2019, Ban quản lý di tích không thực hiện việc ký hợp đồng lao động đối với các thành viên tổ Giữ xe; từ năm 2020 đến năm 2022, việc ký hợp đồng lao động với các thành viên tổ Giữ xe chưa được thực hiện đầy đủ (tổ Giữ xe số người làm việc thực tế tại tổ là 23 người, Ban quản lý di tích chỉ thực hiện ký hợp đồng lao động với 05 người, không thực hiện ký hợp đồng lao động với 18 người còn lại)

¹¹ Nghị định 16/2015/NĐ-CP đã hết hiệu lực từ 15/8/2021 nhưng đơn vị lấy làm căn cứ ban hành Quyết định quy chế chi tiêu nội bộ năm 2022

¹² việc chi trả phụ cấp kiêm nhiệm cho các chức danh này là sai quy định tại điểm b, khoản 1, mục II - Thông tư 78/2005/TT-BNV ngày 10/8/2005 của Bộ Nội Vụ

thu, nhiệm vụ chi mà giao hoàn toàn cho gia đình "Thủ nhang" thực hiện, dẫn đến Ban Quản lý di tích không nắm được số liệu thực tế các khoản thu, chi của gia đình Thủ nhang, không quản lý được số lao động thực tế phục vụ tại Đền. Việc này dẫn đến số liệu tài chính kế toán bị phân tán theo nhiều hệ thống sổ sách (sổ sách kế toán của Ban Quản lý và sổ sách kế toán của gia đình "Thủ nhang"), không thống nhất và không phù hợp với quy định tại Quyết định số 1177/QĐ-UBND ngày 28/4/2014 của UBND tỉnh phê duyệt đề án quản lý và tổ chức các hoạt động tại di tích Đền Chợ Củi xã Xuân Hồng, huyện Nghi Xuân.

- Các nội dung khác có liên quan

Nhà vệ sinh nằm trong khuôn viên của Bãi giữ xe Đền Chợ Củi, là tài sản thuộc quyền quản lý của nhà nước nhưng Ban Quản lý lại thiếu trách nhiệm trong công tác quản lý, theo dõi, giám sát dẫn đến việc ông Nguyễn Sỹ Quý - Phó Trưởng ban tự ý cho hộ gia đình ông Võ Văn Thông tùy ý cải tạo, coi nói sử dụng để phục vụ cho sinh hoạt gia đình và thu phí với mức giá 3.000 đồng/lượt. Khoản thu này không có vé và không hạch toán vào nguồn thu của Ban Quản lý, số tiền thu được ông Thông trích một phần để dọn dẹp tại nhà vệ sinh và trả tiền điện cho Ban Quản lý, phần còn lại tính vào thu nhập riêng của gia đình ông Thông.

Các Kiốt kinh doanh và hoạt động kinh doanh tại Đền: hiện có 04 Kiốt do UBND xã xây dựng từ năm 1998 (trước đây là nhà khách) trên thửa đất số 693 tờ bản đồ số 03, bản đồ 299, diện tích 300 m²; Chủ sử dụng đất thể hiện tên UBND xã, đã được cải tạo để bán hàng, tuy nhiên UBND xã không quản lý, theo dõi tài sản này.

Về các hộ kinh doanh, theo báo cáo của UBND xã, tổng số hộ kinh doanh trong khu vực Đền Củi là 37 hộ, cụ thể như sau: lối mép bờ sông: 12 hộ; lối vào phía nhà khách: 09 hộ; lối phía tay phải từ Quốc lộ 1A đi vào: 09 hộ; lối phía tay trái từ Quốc lộ 1A đi vào: 07 hộ. Trong đó, 12 hộ lối mép bờ sông tự coi nói lấn chiếm, chưa được UBND xã cho phép sử dụng đất. UBND xã không thực hiện ký hợp đồng cho thuê địa điểm và thu bất cứ khoản thu nào.

Việc quản lý thuế, phí: theo báo cáo của UBND xã Xuân Hồng và Chi cục Thuế huyện Nghi Xuân, hằng năm UBND xã cùng với đội thuế quản lý địa bàn thực hiện lập danh sách các hộ kinh doanh để thực hiện quản lý thu thuế theo quy định. Tuy vậy, kết quả báo cáo của UBND xã Xuân Hồng và Chi cục Thuế huyện Nghi Xuân có sự sai lệch về số lượng hộ kinh doanh và ngành nghề kinh doanh thực tế của một số hộ tại khu vực Đền Chợ Củi⁽¹³⁾.

Các hoạt động dịch vụ khác tại Đền như: dịch vụ cúng lễ, dịch vụ viết tấu sớ, dịch vụ cho thuê Ki ốt bán hàng trong khu vực di tích chưa được quản lý.

¹³ Danh sách các hộ kinh doanh trong khu vực Đền Chợ Củi tại thời điểm 28/4/2023 do UBND xã Xuân Hồng cung cấp là 36 hộ, trong khi đó danh sách hộ kinh doanh do Chi cục thuế Khu Vực huyện Nghi Xuân cung cấp là 28 hộ, chênh lệch 8 hộ; Có sự sai khác về ngành nghề kinh doanh: Theo báo cáo của Chi cục thuế Nghi Xuân, trong 28 hộ kinh doanh thì 26 hộ kinh doanh ngành nghề bán lẻ hàng hóa, 01 hộ kinh doanh nhà nghỉ, 01 hộ kinh doanh dịch vụ ăn uống, giải khát. Trong khi đó báo cáo của UBND xã Xuân Hồng, 36 hộ kinh doanh gồm: 09 hộ kinh doanh ngành nghề bán lẻ hàng hóa, 02 hộ kinh doanh dịch vụ ăn uống, giải khát; 02 hộ kinh doanh dịch vụ giữ xe; 21 hộ kinh doanh 02 ngành nghề là dịch vụ (nghỉ trọ, viết sớ) và bán lẻ hàng hóa ; 02 hộ kinh doanh 03 ngành nghề là bán lẻ hàng hóa, ăn uống và dịch vụ nghỉ trọ, viết sớ.

Công tác an ninh, trật tự tại Đền chưa phối hợp với chính quyền địa phương tổ chức, sắp xếp hợp lý các dịch vụ phục vụ khách tham quan, người tham gia hoạt động tín ngưỡng; chưa thực hiện tốt việc tuyên truyền, hướng dẫn thực hiện nếp sống văn minh theo quy định tại Điều 5 Thông tư số 04/2014/TTLT-BVHTTDL-BNV ngày 30/5/2014 của liên Bộ Văn hoá Thể thao - Du lịch và Bộ Nội vụ.

6. Việc thu và sử dụng tiền công đức của gia đình "Thủ nhang"

a) Chủ trương khoán thu tại hộ Thủ nhang

Theo Quyết định số 1177/QĐ-UBND ngày 28/4/2014 của UBND tỉnh phê duyệt Đề án quản lý và tổ chức các hoạt động tại di tích Đền Chợ Củi xã Xuân Hồng, huyện Nghi Xuân, nội dung về quản lý nguồn thu nêu rõ: *“Trước mắt, giao UBND huyện Nghi Xuân chỉ đạo Ban Quản lý di tích khảo sát mức đóng góp công đức tại Đền và trực tiếp làm việc với gia đình Thủ nhang (các ông Nguyễn Sỹ Quý, Nguyễn Sỹ Hóa) để tạm thời giao chỉ tiêu thu nộp tiền công đức cho Ban Quản lý di tích; hàng năm tùy theo mức độ, sự đóng góp của Nhân dân để điều chỉnh tăng mức thu nộp hợp lý”*;

Thực hiện Đề án nêu trên của UBND tỉnh, ngày 13/11/2014, UBND huyện Nghi Xuân phối hợp với Sở VH TT & DL tổ chức cuộc họp triển khai một số nhiệm vụ nhằm đẩy nhanh tiến độ thực hiện Đề án, thành phần gồm có Ban Quản lý di tích Đền Chợ Củi, UBND xã Xuân Hồng, đại diện các gia đình "Thủ nhang" (Ông Nguyễn Sỹ Quý và Nguyễn Sỹ Hóa). Kết luận cuộc làm việc, hội nghị thống nhất mức thu nguồn công đức năm 2015 tại đền củi là 03 tỷ đồng (Ba tỷ đồng). Đến ngày 24/01/2016, UBND huyện Nghi Xuân tổ chức cuộc họp triển khai một số nhiệm vụ tại di tích, thành phần gồm có UBND huyện, Ban Quản lý di tích đền Chợ Củi, UBND xã Xuân Hồng, đại diện các gia đình Thủ nhang (Ông Nguyễn Sỹ Quý và Nguyễn Sỹ Hóa). Tại cuộc họp gia đình Thủ nhang có ý kiến cho rằng năm 2015 được giao nộp 03 tỷ đồng và Ban Quản lý chịu trách nhiệm chi trả lương, tiền công và các hoạt động tại di tích; tuy nhiên Ban Quản lý lại giao cho gia đình chi trả các khoản chi trên với số tiền 900 triệu đồng nên gia đình đề xuất mức nộp 02 tỷ đồng mỗi năm (năm 2015 và 2016). Sau khi nghe ý kiến phát biểu, thảo luận, toàn thể thành viên dự cuộc họp đã thống nhất, đưa ra kết luận về nguồn thu công đức năm 2015 và 2016 là 2,5 tỷ đồng/năm (gia đình chịu mọi chi trả cho các hoạt động tại di tích). Từ đó đến năm 2022, UBND huyện Nghi Xuân không tổ chức họp để xem xét về mức thu, chỉ thực hiện việc thu khoán tiền công đức đối với các hộ "Thủ nhang" là 2,5 tỷ đồng/năm.

Như vậy, từ khi thực hiện Đề án 1177 (năm 2015) đến năm 2022, mức khoán thu đối với hộ Thủ nhang Đền chợ Củi thực hiện theo Biên bản cuộc họp ngày 24/01/2016 là 2,5 tỷ đồng/năm. Hằng năm, UBND Nghi Xuân không ban hành quyết định về mức thu và cũng không thực hiện việc điều chỉnh mức khoán thu theo nội dung quy định tại Đề án ban hành theo Quyết định số 1177/QĐ-UBND ngày 28/4/2014 của UBND tỉnh.

b) Tình hình thu, chi tiền công đức của gia đình Thủ nhang

Theo báo cáo và sổ sách do gia đình Thủ nhang cung cấp, gia đình Thủ

nhang chỉ có duy nhất nguồn thu từ tiền công đức do Nhân dân đến tham quan và hành lễ tại Đền Chợ Củi cúng tiến. Theo thống kê của gia đình Thủ nhang (ông Nguyễn Sỹ Quý) tổng số tiền công đức thu được từ năm 2014 đến hết 31/12/2022 là 37,124 tỷ đồng. Số tiền này gia đình Thủ nhang sử dụng như sau: nộp công đức vào tài khoản của Ban Quản lý từ năm 2014 đến hết 31/12/2022 là: 17,9 tỷ đồng; Chi phục vụ tại đền: 18,717 tỷ đồng (bao gồm chi tiền lương nhân viên phục vụ: 10,477 tỷ đồng và các khoản chi khác tại đền: 8,240 tỷ đồng). Số tiền công đức không được sử dụng vào mục đích tái đầu tư, tôn tạo di tích dẫn đến di tích ngày càng xuống cấp, không tương xứng với di tích lịch sử cấp Quốc gia.

c) Nhận xét việc quản lý, sử dụng các nguồn thu tại hộ Thủ nhang

Việc gia đình Thủ nhang (ông Nguyễn Sỹ Quý, ông Nguyễn Sỹ Hóa) toàn quyền quản lý tất cả tiền công đức hằng năm do người dân cúng tiến cho Đền Chợ Củi mà không có sự tham gia của Ban Quản lý di tích, chính quyền địa phương trong giám sát nguồn thu công đức; tiền công đức không được kiểm kê đóng nộp kịp thời vào tài khoản của Ban Quản lý di tích theo quy định tại Quyết định số 1177/QĐ-UBND ngày 28/4/2014 của UBND tỉnh là chưa đảm bảo quy định, dẫn đến Ban Quản lý di tích, chính quyền địa phương hoàn toàn không nắm được số liệu thực tế khoản thu này (phụ thuộc vào số liệu do gia đình Thủ nhang kê khai).

Sổ sách do gia đình Thủ nhang lập không phản ánh đúng thực tế số tiền công đức mà gia đình Thủ nhang đã nộp vào tài khoản Ban Quản lý di tích, cụ thể: theo số liệu tại sổ kế toán do gia đình cung cấp và biên bản làm việc với gia đình thì từ năm 2014 đến hết 31/12/2022 gia đình đã nộp 18,4 tỷ đồng vào tài khoản Ban Quản lý di tích⁽¹⁴⁾. Thực tế Đoàn thanh tra kiểm tra cho thấy tổng số tiền công đức gia đình Thủ nhang nộp vào tài khoản Ban Quản lý di tích từ năm 2014 đến hết ngày 31/12/2022 là 17,9 tỷ đồng⁽¹⁵⁾; năm 2023 gia đình Thủ nhang mới tiếp tục nộp thêm 500 triệu đồng vào tài khoản của Ban Quản lý sau nhiều lần được chính quyền địa phương đôn đốc nhắc nhở, mời lên làm việc. Đối chiếu số tiền công đức gia đình Thủ nhang phải nộp từ 2014 - 2022 theo thoả thuận với UBND huyện Nghi Xuân thì đến thời điểm thanh tra, hộ thủ nhang còn nợ số tiền 03 tỷ đồng (năm 2020 là 01 tỷ đồng; năm 2021 là 02 tỷ đồng).

- Các khoản chi phục vụ tại Đền từ năm 2014 đến hết năm 2022 là 18,717 tỷ đồng (trong đó chi tiền lương nhân công: 10,477 tỷ đồng; chi tiền điện, nước, tiền mua sắm đồ lễ và chi phí khác: 8,240 tỷ đồng). Các khoản chi này gia đình Thủ nhang tự quyết định chi, không thông qua Ban Quản lý di tích và chính quyền địa phương; không cung cấp hóa đơn chứng từ cho Đoàn thanh tra; số nhân công phục vụ tại tổ Nội tự theo quyết định của Ban Quản lý di tích là 05 người, tuy nhiên theo số liệu ghi chép tại sổ sách kế toán của gia đình Thủ nhang là 24 người, số lượng lao động này không được ký hợp đồng lao động, không

¹⁴ Năm 2015 nộp 3,9 tỷ; năm 2016,2017,2018,2019 nộp mỗi năm 2,5 tỷ, tổng số tiền nộp 4 năm là 10 tỷ; năm 2020 nộp 1,5 tỷ; năm 2021 nộp 0,5 tỷ; năm 2022 nộp 2,5 tỷ.

¹⁵ Năm 2015 nộp 3,9 tỷ; năm 2016,2017,2018,2019 nộp mỗi năm 2,5 tỷ, tổng số tiền nộp 4 năm là 10 tỷ; năm 2020 nộp 0 đồng; năm 2021 nộp 1,5 tỷ; năm 2022 nộp 2,5 tỷ.

đóng nộp bảo hiểm.

7. Việc tổ chức Lễ, Hội tại di tích

Qua hồ sơ các đơn vị cung cấp, phản ánh việc tổ chức các lễ hội chưa được triển khai. Theo hồ sơ xếp hạng di tích thì hằng năm, Đền Chợ Củi có 03 ngày đại lễ: ngày 03/3 âm lịch lễ Giỗ Đức Thánh mẫu Liễu Hạnh; ngày 20/8 âm lịch lễ Giỗ Hưng Đạo Đại vương Trần Quốc Tuấn; ngày 10/10 âm lịch là ngày lễ Đức Thánh quan Hoàng Mười. Tuy vậy, thời gian vừa qua UBND huyện Nghi Xuân không thành lập ban tổ chức lễ hội, không tổ chức được phần hội mà chủ yếu là Nhân dân, du khách về đi lễ, thực hiện tín ngưỡng mang tính tự phát.

8. Kết quả làm việc với các sở, ngành, địa phương, các tổ chức, cá nhân liên quan đến di tích

8.1. Làm việc với cơ quan chuyên môn của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch (Cục Di sản Văn hóa; Thanh tra bộ)

Về nội dung liên quan đến Văn bản số 1397/TB-BVHTTDL ngày 18/4/2013 thông báo kết quả làm việc về công tác tu bổ di tích Đền Chợ Củi; Văn bản số 4058/BVHTTDL-TTr ngày 04/11/2013 về việc đề nghị UBND tỉnh chỉ đạo giải quyết dứt điểm đơn thư và cho phép tu bổ di tích và chức năng quản lý nhà nước của Bộ trong việc thực hiện các bước tôn tạo, tu bổ di tích.

Kết quả làm việc với các đơn vị của Bộ VHTT&DL xác nhận: tại thời điểm năm 2013, các đơn vị thuộc Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch ban hành các văn bản nêu trên là phù hợp với điều kiện thực tế và quy định tại thời điểm đó. Đối chiếu với các quy định hiện nay, nhiều nội dung của văn bản nêu trên không còn phù hợp, đề nghị UBND tỉnh Hà Tĩnh chỉ đạo các cơ quan liên quan quản lý di tích trên địa bàn theo đúng quy định của Luật Di sản Văn hóa và quản lý tiền công đức theo đúng quy định tại Thông tư 04/2023/TT-BTC ngày 19/01/2023 của Bộ Tài chính.

8.2. Ý kiến gia đình Thủ nhang (ông Nguyễn Sỹ Quý, Nguyễn Sỹ Hóa)

Về mô hình quản lý di tích trong thời gian tới: gia đình Thủ nhang mong muốn tiếp tục quản lý nội tự (hương khói, giữ gìn vệ sinh, trật tự,...mà không bao gồm việc quản lý tiền công đức).

Về khoản tiền công đức còn nợ số tiền 03 tỷ đồng: năm 2020 và 2021 do ảnh hưởng dịch Covid 19 nên khách đến Đền giảm dẫn tới nguồn thu giảm, vì vậy gia đình Thủ nhang đề xuất Đoàn thanh tra báo cáo UBND tỉnh xem xét giảm số tiền phải nộp của năm 2020, 2021 (do thực tế Đền phải đóng cửa một số thời gian nhất định vì ảnh hưởng của dịch Covid 19), số tiền khoản thu công đức còn thiếu của năm 2020, 2021, các hộ Thủ nhang sẽ thực hiện theo Kết luận thanh tra của Chủ tịch UBND tỉnh.

III. KẾT LUẬN

1. Ưu điểm

Di tích Đền Chợ Củi được công nhận di tích lịch sử, văn hoá cấp Quốc gia đã đáp ứng nhu cầu văn hoá tâm linh của Nhân dân cả nước nói chung và Nhân dân Hà Tĩnh nói riêng. Quá trình hoạt động di tích cơ bản đáp ứng nhu cầu tín ngưỡng của Nhân dân các vùng lân cận và du khách cả nước. Việc khai thác các

hoạt động tại Di tích đã tạo việc làm cho một số lao động địa phương và thu nhập cho một số hộ dân sinh sống ở khu vực phụ cận của Di tích, đồng thời góp phần vào nguồn thu ngân sách địa phương.

Từ khi thành lập Ban Quản lý di tích Đền Chợ Củi, cùng với chỉ đạo của các cấp chính quyền địa phương, hoạt động tại Di tích đã có phần đi vào nề nếp, ổn định hơn trước, thu hút du khách thập phương về hành lễ ngày càng đông. Các loại hình dịch vụ cho khách hành hương từng bước được đáp ứng, công tác đảm bảo an ninh trật tự, vệ sinh môi trường, phòng cháy chữa cháy được quan tâm, cơ bản phục vụ tốt nhu cầu sinh hoạt văn hóa tín ngưỡng của Nhân dân.

2. Tồn tại, hạn chế

- Về công tác quản lý di tích của Ban Quản lý di tích Đền Chợ Củi: sau khi được thành lập và kiện toàn theo từng giai đoạn cho đến nay Ban Quản lý di tích đã không đảm nhận và không thể hiện được vai trò, chức năng nhiệm vụ được giao, theo như nội dung Đề án của UBND tỉnh và quyết định thành lập Ban Quản lý di tích của UBND huyện Nghi Xuân; công tác quản lý các hoạt động tại di tích vẫn còn nhiều bất cập, hạn chế.

- Về cơ cấu tổ chức: trong quá trình hoạt động Ban Quản lý di tích Đền Chợ Củi không thực hiện quản lý toàn bộ lao động làm việc tại Đền; việc phân công nhiệm vụ chưa kịp thời; năm 2019 cơ cấu tổ chức chưa đúng theo quy định tại Điều 3 Quyết định số 1323/QĐ-UBND ngày 02/7/2014 của UBND huyện Nghi Xuân; Ban Quản lý chưa thực hiện đầy đủ việc ký hợp đồng lao động đối với các thành viên Tổ nội tự và Tổ giữ xe; không thực hiện chi trả lương, chế độ cho phần lớn người lao động và các hoạt động tại di tích mà giao khoán cho gia đình "Thủ nhang" và Tổ giữ xe là không đúng quy định; Ban Quản lý di tích chưa thực hiện đầy đủ chức năng, nhiệm vụ quản lý các nghiệp vụ kinh tế, tài chính phát sinh thuộc thẩm quyền dẫn đến chưa tổng hợp báo cáo đầy đủ toàn bộ số tiền thu được từ Khu di tích Đền Chợ Củi.

- Về thực hiện quy hoạch đã được phê duyệt: Quy hoạch chi tiết Khu di tích Lịch sử - Văn hóa Quốc gia Đền Chợ Củi, huyện Nghi Xuân (tỷ lệ 1/500) được phê duyệt tại Quyết định số 3474/QĐ-UBND ngày 30/11/2010 của UBND tỉnh Hà Tĩnh; tuy vậy, đến nay phần lớn các hạng mục công trình chưa được đầu tư xây dựng theo quy hoạch. Bên cạnh đó sau khi quy hoạch được duyệt, chính quyền địa phương chưa thực hiện việc cắm mốc quy hoạch và ban hành quy định quản lý quy hoạch nên khó khăn trong công tác quản lý, xuất hiện tình trạng xây dựng trái phép trên đất Nhà nước quản lý, vi phạm hành lang bảo vệ sông.

- Về việc quản lý, sử dụng nguồn kinh phí tại Ban Quản lý di tích:

+ Đơn vị chưa thực hiện đầy đủ chế độ kế toán hành chính sự nghiệp theo quy định tại Thông tư số 107/2017/TT-BTC ngày 10/10/2017 của Bộ Tài chính về chế độ tài chính; Ban Quản lý di tích đã xây dựng quy chế chi tiêu nội bộ, tuy nhiên chưa cập nhật kịp thời các văn bản nên một số văn bản sử dụng làm căn cứ để xây dựng quy chế đã hết hiệu lực, một số nội dung quy định trong quy chế chi tiêu nội bộ chưa đúng quy định.

+ Việc giao khoán cho gia đình "Thủ nhang" (ông Nguyễn Sỹ Quý, ông

Nguyễn Sỹ Hóa) thu, chi và quản lý tiền công đức, tiền tài trợ, cúng tiến của các tổ chức, cá nhân mà không có quy chế phân cấp rõ ràng cụ thể về nguồn thu, nhiệm vụ chi; không ban hành quy chế giám sát, phối hợp kiểm kê nguồn thu công đức giữa gia đình "Thủ nhang" và Ban Quản lý di tích, dẫn đến Ban Quản lý di tích hoàn toàn không nắm được số liệu thực tế các khoản thu, chi này (số liệu tài chính kế toán còn phân tán theo nhiều hệ thống sổ sách); hằng năm không ban hành quyết định về mức kinh phí giao khoán và cũng không thực hiện việc điều chỉnh kinh phí giao khoán tiền công đức theo mức độ đóng góp công đức của người dân, du khách. Điều này là không phù hợp với quy định tại Quyết định số 1177/QĐ-UBND ngày 28/4/2014 của UBND tỉnh phê duyệt đề án quản lý và tổ chức các hoạt động tại di tích Đền Chợ Củi xã Xuân Hồng, huyện Nghi Xuân.

+ Đối với nguồn thu từ hoạt động dịch vụ khác: dịch vụ cúng lễ, dịch vụ viết tấu sớ, dịch vụ cho thuê ki ốt bán hàng trong khuôn viên khu di tích chưa được đưa vào quản lý.

- Việc tu bổ, tôn tạo di tích: đối chiếu với Luật Di sản Văn hóa năm 2001 (sửa đổi năm 2009), Nghị định số 70/2012/NĐ-CP ngày 18/9/2012 quy định thẩm quyền, trình tự, thủ tục lập, phê duyệt quy hoạch, dự án bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh, còn một số tồn tại: (1) Tổ chức thi công không cung cấp được chứng chỉ, điều kiện được hành nghề lập dự án tu bổ di tích trình cấp có thẩm quyền phê duyệt theo quy định của pháp luật (Điều 16 Nghị định số 70/2012/NĐ-CP); (2) Chủ đầu tư (gia đình Thủ nhang) không thực hiện đúng trình tự lập, thẩm định, phê duyệt dự án tu bổ di tích (Điều 18 Nghị định số 70/2012/NĐ-CP).

- Việc tổ chức các lễ hội chưa được quan tâm đúng mức, hằng năm không thành lập Ban tổ chức lễ hội, không tổ chức được phần hội mà chủ yếu là người dân, du khách đi lễ, thực hiện tín ngưỡng tâm linh mang tính tự phát.

- Gia đình thủ nhang chưa phối hợp tốt với cơ quan chức năng trong công tác quản lý các hoạt động tại di tích; quá trình hoạt động chưa thực hiện tốt việc tiếp nhận, quản lý, sử dụng nguồn công đức (*không lập sổ ghi chép rõ ràng, không công khai minh bạch các khoản thu, chi*) theo quy định tại Điều 7, Thông tư số 04/2014/TTLT-BVHTTDL-BNV ngày 30/5/2014 của Bộ VHTT&DL và khoản 4, Điều 19, Nghị định số 162/2017/NĐ-CP ngày 30/12/2017 của Chính phủ. Việc tái đầu tư, tôn tạo di tích từ nguồn công đức không được thực hiện dẫn đến di tích ngày càng xuống cấp, không đảm bảo mỹ quan và an ninh - trật tự.

3. Trách nhiệm

3.1. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch

- Chưa thực hiện đầy đủ vai trò, trách nhiệm trong công tác quản lý nhà nước về lĩnh vực được giao, chưa quyết liệt trong việc kiến nghị, chỉ đạo khắc phục các tồn tại, hạn chế, dẫn đến các tồn tại kéo dài, không được xử lý triệt để⁽¹⁶⁾.

---

¹⁶ Sở VHTT&DL đã tiến hành kiểm tra các hoạt động tại Di tích nhưng chưa tham mưu kiến nghị các giải pháp xử lý.

- Đối với việc trùng tu, tôn tạo di tích: chưa phát huy hết vai trò, trách nhiệm trong lĩnh vực chuyên môn của ngành, việc lưu lập hồ sơ không đảm bảo.

3.2. Ủy ban nhân dân huyện Nghi Xuân

- Đã thành lập Ban Quản lý Đền Chợ Củi nhưng thiếu kiểm tra, giám sát hoạt động; không báo cáo về tổ chức bộ máy, biên chế dẫn tới một thời gian dài Ban Quản lý hoạt động không hiệu quả, tạo dư luận xấu trong Nhân dân.

- Hằng năm không ban hành quyết định về mức kinh phí giao khoán và cũng không thực hiện việc điều chỉnh mức kinh phí giao khoán tiền công đúc theo yêu cầu trong Đề án 1177 của UBND tỉnh, dẫn đến việc quản lý kinh phí thu tiền công đúc không đầy đủ, tạo dư luận xấu trong Nhân dân.

- Không triển khai cắm mốc và thực hiện quy hoạch, không quản lý quy hoạch khu di tích dẫn đến việc các hộ dân coi nới, sử dụng khu vực được bảo vệ.

- Chưa phát huy hết vai trò quản lý trong việc thực hiện trùng tu di tích, không kiểm tra, giám sát công tác tôn tạo của Chủ đầu tư (gia đình Thủ nhang), dẫn tới một số hạng mục xây dựng không đúng quy hoạch, thiết kế được duyệt.

3.3. Ban Quản lý di tích Đền Chợ Củi (nay thuộc BQL công ích và các điểm du lịch huyện Nghi Xuân)

- Về tổ chức bộ máy có các tồn tại, khuyết điểm như đã nêu ở trên.

- Quá trình hoạt động Ban Quản lý không phát huy được chức năng, nhiệm vụ theo Đề án được UBND tỉnh phê duyệt; giao toàn bộ việc quản lý di tích cho gia đình "Thủ nhang" là chưa phù hợp.

3.4. UBND xã Xuân Hồng

- Chưa thực hiện tốt vai trò quản lý nhà nước tại địa bàn, đặc biệt đối với những diện tích đất do xã quản lý để người dân vi phạm, lấn chiếm, sử dụng trái phép đất đai, tài sản công nhưng không được chấn chỉnh, xử lý kịp thời.

- Chưa thực hiện tốt việc phối hợp với các cơ quan chức năng trong việc thu thuế các hộ kinh doanh tại khu di tích.

3.5. Gia đình "Thủ nhang"

- Chưa thực hiện tốt việc tiếp nhận, quản lý, sử dụng nguồn công đúc (*không lập sổ ghi chép rõ ràng, không công khai minh bạch các khoản thu, chi*) theo quy định của pháp luật¹⁷. Chưa phối hợp tốt với cơ quan chức năng trong công tác quản lý các hoạt động tại di tích theo quy định (*Chi tiết tại Phụ lục 01 nêu rõ trách nhiệm của tập thể, cá nhân*).

IV. BIỆN PHÁP XỬ LÝ

Để khắc phục các hạn chế, giải quyết dứt điểm các nội dung tồn tại nêu trên, Chủ tịch UBND tỉnh chỉ đạo như sau:

(1) Giao UBND huyện Nghi Xuân:

¹⁷ Điều 7, Thông tư 04/2014/TTLT-BVHTTDL-BNV ngày 30/5/2014 và khoản 4, Điều 19, Nghị định 162/2017/NĐ-CP ngày 30/12/2017 của Chính phủ.

+ Triển khai cấm mốc và tổ chức thực hiện Quy hoạch chi tiết Khu di tích Lịch sử - Văn hóa Quốc gia Đền Chợ Củi (tỷ lệ 1/500) đã được UBND tỉnh phê duyệt tại Quyết định số 3474/QĐ-UBND ngày 30/11/2010.

+ Tổ chức bảo vệ di tích theo đúng quy định của Luật Di sản và các pháp luật khác liên quan, xử lý nghiêm các hành vi vi phạm trong vùng bảo vệ I.

+ Chủ trì, phối hợp với các đơn vị liên quan rà soát hiện trạng sử dụng đất của di tích Đền Chợ Củi và các tổ chức, hộ gia đình, cá nhân ở trong và xung quanh khu vực di tích; xử lý các vi phạm về đất đai (nếu có), tham mưu điều chỉnh quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất theo đúng quy định pháp luật.

(2) Giao Sở Văn hoá, Thể thao và Du lịch, UBND huyện Nghi Xuân và các tổ chức, cá nhân liên quan tiến hành kiểm điểm theo thẩm quyền và làm rõ trách nhiệm đối với các tồn tại, hạn chế đã được chỉ ra trong các nội dung trên.

(3) Giao Sở Xây dựng chủ trì, phối hợp với UBND huyện Nghi Xuân, Sở Văn hoá, Thể thao và Du lịch, Sở Tài nguyên và Môi trường và các đơn vị liên quan rà soát, tham mưu điều chỉnh quy hoạch và sớm triển khai quy hoạch Khu di tích Lịch sử - Văn hóa Quốc gia Đền Chợ Củi phù hợp với thực tiễn, đảm bảo mỹ quan, đúng quy định pháp luật; phục vụ tốt nhu cầu tâm linh, tín ngưỡng của người dân.

(4) Đối với công tác tổ chức quản lý tại khu di tích: giao UBND huyện Nghi Xuân chủ trì, phối hợp với các sở, ngành có liên quan (Sở VH TT & DL, Sở Tài chính, Sở Nội vụ, Công an tỉnh...) xây dựng và ban hành Quy chế quản lý phù hợp, hiệu quả. **Đến hết ngày 05/01/2024**, chấm dứt việc khoán công tác quản lý tiền công đúc của Đền Chợ Củi cho hộ gia đình "Thủ nhang"; thành lập Hội đồng quản lý, kiểm kê hằng ngày hoặc hằng tuần và nộp tiền công đúc vào Ngân sách để thực hiện quản lý thu, chi theo đúng quy định pháp luật.

- Đối với các gia đình "Thủ nhang": chấm dứt việc chiếm hữu, quản lý khu vực nội tự của Đền Chợ Củi, bàn giao cho Ban Quản lý dịch vụ công ích và các điểm du lịch huyện Nghi Xuân **chậm nhất là ngày 15/01/2024**; đồng thời phối hợp tốt với các cơ quan chức năng trong việc khắc phục các tồn tại đã nêu ở trên. Nếu các gia đình "Thủ nhang" không thực hiện bàn giao theo đúng thời hạn, giao UBND huyện Nghi Xuân tổ chức cưỡng chế việc bàn giao và thực hiện quản lý toàn bộ Di tích Đền Chợ Củi theo đúng quy định pháp luật.

- Đối với khoản tiền công đúc còn thiếu đến 31/12/2022 của hộ gia đình Thủ nhang: xét yếu tố khách quan do ảnh hưởng của đại dịch Covid 19, UBND tỉnh thống nhất với đề xuất của Đoàn thanh tra giảm cho hộ gia đình "Thủ nhang" 06 tháng Đền Chợ Củi không thể hoạt động (năm 2020 là 02 tháng, năm 2021 là 04 tháng), số tiền giảm là 1,250 tỷ đồng. Số tiền còn lại 1,750 tỷ đồng⁽¹⁸⁾, yêu cầu hộ Thủ nhang (ông Nguyễn Sỹ Quý) nộp vào tài khoản tạm giữ của Thanh tra tỉnh, số tài khoản 3949.0.1049434, tại Kho bạc Nhà nước tỉnh Hà Tĩnh, thời gian chậm nhất là sau 20 ngày kể từ ngày ban hành Kết luận thanh tra.

¹⁸ Trong năm 2020 và 2021 theo nghĩa vụ gia đình thủ nhang phải nộp 2 năm * 2,5 tỷ = 5 tỷ đồng, đã nộp 2 tỷ đồng, thiếu 03 tỷ đồng; tuy vậy trong thời gian 02 năm này Đền đóng cửa khoảng 06 tháng do ảnh hưởng bởi dịch Covid, số tiền phải nộp giảm: 2,5 tỷ đồng / 12 tháng x 6 tháng = 1,25 tỷ đồng, số tiền còn lại phải nộp: 3 tỷ - 1,25 tỷ = 1,75 tỷ đồng.

- Giao UBND huyện Nghi Xuân thu hồi số tiền chi sai chế độ lương và phụ cấp của các đối tượng với số tiền 143.055.300 đồng⁽¹⁹⁾ (trong đó chi trả lương 9.180.000 đồng, chi trả phụ cấp kiêm nhiệm 133.875.300 đồng) và số tiền khoản công tác phí năm 2018 chi sai quy định 12.000.000 đồng, nộp vào Tài khoản tạm giữ của Thanh tra tỉnh, số tài khoản 3949.0.1049434 mở tại Kho bạc Nhà nước tỉnh Hà Tĩnh; thời gian thực hiện chậm nhất là sau 20 ngày kể từ ngày ban hành Kết luận thanh tra.

Trên đây là Kết luận thanh tra công tác quản lý và tổ chức các hoạt động tại Di tích Quốc gia Đền Chợ Củi, xã Xuân Hồng, huyện Nghi Xuân. Yêu cầu Sở Văn hoá, Thể thao và Du lịch, Sở Xây dựng, Sở Tài nguyên và Môi trường, Sở Nội Vụ, UBND huyện Nghi Xuân, Ban Quản lý dịch vụ công ích và các điểm du lịch huyện Nghi Xuân, UBND xã Xuân Hồng và các tổ chức, cá nhân có liên quan thực hiện nghiêm túc Kết luận này./.

Nơi nhận:

- TTr Tỉnh uỷ, TTr HĐND tỉnh (B/c);
- Chủ tịch, các PCT UBND tỉnh;
- Các sở, ngành: Văn hóa TT và DL, Xây dựng, Tài nguyên và Môi trường, Thanh tra, Nội vụ;
- Huyện ủy, HĐND, UBND huyện Nghi Xuân;
- UBND xã Xuân Hồng;
- Các gia đình "Thủ Nhang";
- BQL DV công ích và CĐDL huyện Nghi Xuân;
- Chánh, Phó VP.UBND tỉnh;
- Lưu: VT, NC, NL, VX.

**KT. CHỦ TỊCH
PHÓ CHỦ TỊCH**

Lê Ngọc Châu

---

¹⁹ Theo kết luận tại báo cáo số 05/BC-TKC ngày 10/02/2023 của Tổ kiểm tra công tác quản lý tài chính tại BQL di tích Đền Chợ Củi giai đoạn 2020-2022.